

SECCIÓ DE SENDERS

A.E.TALAIA

EL MONTNEGRE

OLZINELLES - SANT MARTÍ DEL MONTNEGRE - SANT CELONI

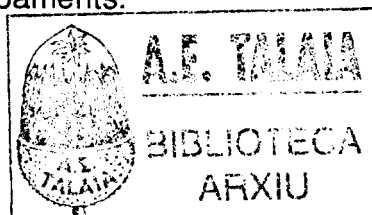
21 d'abril 1991

HORARI PREVIST

Sortida de Vilanova i la Geltrú.	6.30 h
Àrea del Montseny. Esmorzar.	8 h 8.30 h
Ca l'Agustí. Inici de la travessa.	8.50 h
Coll de Can Poliva. Reagrupament.	9.40 h 9.50 h
Sant Martí del Montnegre. Reagrupament.	10.50 h 11.30 h
Can Riera de Vilardell. Reagrupament.	12.30 h 12.40 h
Sant Celoni. Dinar.	13.45 h
Sortida cap a Vilanova.	16 h
Vilanova i la Geltrú (si no hi ha caravana).	17.45 h

Notes.-

- ** Esmorzarem a l'àrea de servei del Montseny.
- ** Dinarem a Sant Celoni. Qui es porti el dinar podrà deixar-lo a l'autocar.
- ** Si us plau, sigueu puntuals i respecteiu els reagrupaments.

SECCIÓ DE SENDERS

A.E.TALAIA

EI MONTNEGRE

OLZINELLES - SANT MARTÍ DEL MONTNEGRE - SANT CELONI

21 d'abril 1991

La caminada d'avui correspon a la segona etapa del tram Canet-Sant Celoni del GR-5. Com sabeu, a l'anterior sortida seguirem el GR des de Canet fins a can Vives de la Cortada; allí l'abandonarem car varem haver de baixar cap a Vallgorguina per a trobar-nos amb l'autocar.

Després d'estudiar les possibilitats de la zona hem decidir neutralitzar el tram Can Vives de la Cortada-Sant Martí del Montnegre, que travessa el massís pel coll de Llorà (710 m). La raó ja l'havíem comentat : no és possible fer un enllaç amb autocar i mantenir l'etapa en uns límits de quilometratge raonables. També s'ha pensat que seria millor començar, si era possible, en un punt més proper a Sant Martí que no pas Vallgorguina. Aquest punt, accessible amb autocar, s'ha localitzat : és ca l'Agustí, d'Olzinelles.

Així doncs, començarem a ca l'Agustí i d'entrada pujarem vers el coll del Xaragall. Allí trobarem el GR-92 que puja des de Vallgorguina i es dirigeix cap als cims del Montnegre; el seguirem una bona estona pujant lleugerament i després planejant pels contraforts del massís fins a les envistes de Sant Martí on retrobarem el GR-5. Deixant el GR-92 continuarem pel GR-5 fins a Sant Martí; passat el poblet començarem a davallar vers Sant Celoni, de moment seguint l'ampla pista d'accés i després pels la vall del sot Gran. Més enllà de can Riera de Vilardell retrobarem l'ampla pista que ja no deixarem fins travessar la Tordera i arribar a Sant Celoni.

OLZINELLES

El poble d'Olzinelles, de població dispersa (63 h el 1970), pertany al municipi de Sant Celoni i es troba situat al sud del terme, al nord-oest del massís del Montnegre; el lloc consta des del 978 sota la forma *Elzinelles*. És centrat per l'església parroquial de Sant Esteve d'Olzinelles, esmentada des del 1083 (*Vallis Ollofredis*), que depengué inicialment del monestir de Sant Cugat del Vallès; el 1421 fou unida a Sant Llorenç de Vilardell i les dues parròquies foren d'un sol rector. Conserva alguns elements de la construcció romànica i la façana actual és de 1786. És d'una nau, dues capelles laterals (segle XVI) i campanar d'espadanya convertit en torre.

Olzinelles formà un municipi amb Vilardell, poble rural de població esparsa (21 h el 1970), situat a la dreta de la Tordera, prop de la vall, davant el sector industrial de l'esquerra de la riera de Pertegàs. El centra l'església de Sant Llorenç de Vilardell, esmentada des del 1041, que té elements arquitectònics dels segles XII-XIII i dels XV-XVI. Aquest municipi s'agregà al de Sant Celoni el 1927.

Entre les masies i grans cases pairals de la zona es poden esmentar Ca l'Agustí, Can Draper i Can Bocs.

=====

Horari		
Parcial	Total	Quilòmetres
0.00	0.00	0.000

Comencem la caminada d'avui enfront de l'entrada del caseriu de ca l'Agustí (280 m), pertanyent al poblet dispers d'Olzinelles. En aquest punt finalitza la pista asfaltada que puja des de Sant Celoni.

Hem d'anar pel camí que segueix endavant tot deixant el caseriu a l'esquerra. Pugem lleugerament vorejant la seva tanca.

Una mica més enllà el camí gira vers l'esquerra, sempre pel costat de la tanca, fins que arribats al costat d'un dipòsit la deixem per anar cap a la dreta. Passem per entremig d'alzines sureres.

0.07	0.07
------	------

Deixem un trencall que baixa per la dreta.

0.02	0.09
------	------

Fem un ampli revolt cap a l'esquerra i deixem un camí embrossat que surt vers la dreta. Poc més enllà girem cap a la dreta i ara deixem un trencall a l'esquerra. Continuem pujant.

0.07	0.16	1.2
------	------	-----

Desemboquem en una pista, en el collet del Xaragall (400 m). La branca de la dreta baixa tot fent un revolt; nosaltres hem d'anar cap a l'esquerra pujant.

Aquesta pista està senyalitzada amb les conegudes marques blanques i vermelles del GR; és el GR-92 que ve de Vallgorguina i que seguirem fins a Sant Martí del Montnegre.

Immediatament girem vers l'esquerra; a la dreta queda un trencall.

Pugem una mica i després planegem. A l'esquerra pots veure's el massís del Montseny que s'aixeca per damunt de Sant Celoni. Seguim per entremig del bosc.

0.05 0.21

Arribem en una cruïlla al llindar del bosc. Hem de rebutjar els dos trencalls que s'enfilen a banda i banda i hem de seguir endavant per la pista que passa per entremig de dues barres de ferro. Immediatament deixem un camí a la dreta que baixa enfonsat entre talussos.

Travessem la capçalera d'una petita vall que s'estén vers Vallgorguina; passem per entremig de camps.

Després de fer un ampli revolt, la pista gira vers l'esquerra i comença a pujar lleugerament en direcció a can Mora; deixem un camí a la dreta.

0.06 0.27 1.9

Arribem a can Mora, masia habitada (430 m). La pista passa pel davant de l'era i de la casa que queda a l'esquerra a un nivell inferior. A la dreta deixem un camí d'accés a les dependències del mas.

Penetrem de nou dins del bosc i poc després deixem un trencall a l'esquerra.

Planegem una mica i tornem a pujar lleugerament.

0.06 0.33

Sortim novament del bosc i travessem un coll amb camps a banda i banda. Al fons de la vall, a la dreta, hi veiem les cases de Vallgorguina; enfront tenim els contraforts del Montnegre de Ponent (759 m), el més occidental dels pics del massís del Montnegre.

Deixem un camí a la dreta. Estem travessant la plana de Mora.

0.03 0.36

Troblem una bifurcació. La branca de la dreta baixa lleugerament, vorejant una vinya, i es dirigeix vers una masia, és can Falguera; al costat de la casa podem veure-hi un gran paller. Nosaltres hem de seguir per la branca esquerra que continua recta. Tornem a penetrar en el bosc.

Deixem un camí a l'esquerra; planegem.

Passem a frec d'una clariana, que queda a la dreta de la pista, amb una alzina al seu bell mig.

Deixem un trencall a la dreta no gaire fressat. Pugem lleugerament.

0.06 0.42 3.0

Arribem en una nova bifurcació (440 m); hem de seguir per la branca de l'esquerra que segueix recta pujant lleugerament. La branca de la dreta es dirigeix a can Pou Plana.

Al cap de pocs metres deixem un camí a l'esquerra; continuem pujant.

0.04 0.46

Després de planejar una mica deixem un camí difós que se'ns separa per la dreta baixant.

0.02 0.48

A l'esquerra queda un trencall. Girem cap a la dreta planejant i després baixem lleugerament.

0.02 0.50 3.7

Fem cap en una cruïlla situada en el coll de Can Poliva (480 m). Per la dreta se'ns uneix un camí una mica esborrat que baixa; a l'esquerra deixem un trencall poc visible i uns metres més enllà se'ns separa un camí per la dreta que baixa, és el camí particular d'accés a can Poliva. Nosaltres continuem endavant planejant.

Poc després trobem una bifurcació; hem d'anar per la branca de l'esquerra que puja. A partir d'ara també veurem unes marques blanques i negres.

Uns metres més enllà se'ns separa un camí per l'esquerra que baixa i comencem a pujar per un tram de fort pendent amb el sòl erosionat.

Deixem un trencall a la dreta; el pendent es fa més suau i més enllà planegem.

0.08 0.58

Arribem en una bifurcació. El camí de la dreta puja; nosaltres anirem per l'esquerra baixant.

0.06 1.04

La pista comença a pujar i va girant vers la dreta; deixem un camí a l'esquerra que segueix recte.

0.02 1.06 4.7

Troblem una nova bifurcació (540 m). Hem de seguir endavant pujant suaument rebutjant la branca de la dreta que puja amb pendent més fort.

La pista planeja i més endavant comença a baixar.

0.05 1.11

Travessem un escorrentiu d'aigües. Planegem

0.05 1.16

Creuem l'escorrentiu del sot de la Font de Llorà. Pugem lleugerament.

0.02 1.18

Per l'esquerra se'ns separa un camí que baixa.

0.02 1.20

En travessar un nou aiguavés deixem un camí que s'enfila per la dreta.

0.05 1.25

Se'ns uneix un camí que baixa per la dreta. A l'esquerra, a l'altra banda del sot Gran o d'en Cases, hi podem veure la gran masia de can Ginestar. Baixem novament.

Trobem els efectes d'un esllavissament : part de la pista ha quedat obstruïda.

0.03 1.28

Travessem el doble escorrentiu de la capçalera del sot Gran.

Pugem lleugerament i tornem a baixar. Comencem a trobar castanyers utilitzats per a obtenir fusta de botada.

0.04 1.32

Després de travessar un nou aiguavés de la capçalera del sot Gran deixem un camí a la dreta que puja.

Travessem un tram amb castanyers a banda i banda. Per entremig dels arbres, a l'esquerra, veiem can Ginestar. Baixem lleugerament.

Per l'esquerra se'ns uneix un camí; seguim baixant. Creuem un altre escorrentiu; planejem.

0.09 1.41 7.6

Compte : Hem de deixar la pista que segueix recta i anar pel camí que puja per la dreta cap enrera (520 m).

0.01 1.42

Arribem en una cruïlla. El camí continua endavant pujant i està marcat amb els senyals del GR : és el GR-92 que hem seguit fins ara i que continua, unit al GR-5, vers el coll de Llorà. Nosaltres, però, ací l'**abandonarem**.

A mà esquerra tenim dos trencalls; el primer, que baixa cap enrera, també està marcat amb senyals blanques i vermelles : és el GR-5 que baixa del coll de Llorà i es dirigeix vers Sant Martí del Montnegre. És aquesta la branca que hem de seguir. Així doncs, també rebutgem la segona branca de l'esquerra que planeja.

Nota.- Si alguna persona vol pujar fins la carena del Montnegre (750 m) només li cal seguir endavant. En una mitja hora arribarà en una bifurcació amb les dues branques marcades amb senyals del GR : la branca de la dreta mena, al cap de pocs metres, al coll de Llorà, és el GR-5 que a continuació davalla vers a can Vives de la Cortada. La branca de l'esquerra és el GR-92 que segueix la carena fins arribar al pla de les Barqueres.

0.04 1.46

Per l'esquerra se'ns uneix un camí; planegem. Baix, a l'esquerra, per entremig dels arbres, ja podem veure Sant Martí.

Baixem tot fent un revolt cap a l'esquerra; per la dreta se'ns uneix un camí.

Passem a frec d'una petita esplanada que queda a l'esquerra. Just després de vorejar-la hem d'abandonar el camí i seguir per un corriol que baixa per la dreta en direcció a un ET aeri.

0.03 1.49 8.3

Desemboquem en el bell mig d'un revolt d'una ampla pista (480 m); l'hem de seguir vers l'esquerra.

Immediatament trobem, a mà dreta, el camí d'accés a Sant Martí de Montnegre.

MONTNEGRE

El poble de Montnegre, de població disseminada (14 h el 1970), és centrat per l'església parroquial de Sant Martí del Montnegre, situada a 467 m d'altitud, als vessants septentrionals de la carena de la serra del Montnegre, al sector sud-oriental del terme municipal de Sant Celoni al qual pertany.

El lloc és esmentat el 1022 i l'església fou inicialment la del castell de Montnegre, centre d'una extensa jurisdicció que comprenia a més Fuirosos, la Batllòria i Gualba (baronia de Montnegre), que va pertànyer a la família Gualba. D'aquesta família en fou membre el famós bisbe de Barcelona Ponç de Gualba, 1303-34, que féu bastir Santa Maria del Mar, i el seu nebot Arnau de Gualba, que fundà un benefici a Sant Martí de Montnegre.

L'església actual és obra dels segles XVII-XVIII, d'una sola nau i dues capelles a cada costat, i senzilla portada coronada per un massís campanar de torre que ocupa tota l'amplada.

Més al nord, prop de la riera del seu nom, hi ha el poble de Fuirosos, també de població esparsa (24 h el 1970), centrat per l'església de Sant Cebrià de Fuirosos, coneguda des del segle XIV (el lloc és esmentat des del 1020) i que sembla que fou sempre sufragània de Montnegre.

Montnegre, juntament amb Fuirosos i la Batllòria, s'integrà al municipi de Sant Celoni el 1927.

Entre les masies de la zona es poden esmentar Can Ginestar, Can Riera de Vilardell i Can Preses.

Seguim per l'ampla pista que planeja. Per l'esquerra se'ns uneix una camí que baixa (és el que següiem abans de desembocar a la pista).

A mà dreta veiem l'església de Sant Martí i més enllà el massís del Montseny.

Fem un revolt per tal de travessar un aiguavés; a la dreta, a un nivell inferior, podem veure-hi la petita edificació d'un pou. Se'ns uneix una camí que baixa per l'esquerra.

0.05 1.54

La pista gira vers l'esquerra; a la dreta deixem un camí. Més enllà girem cap a la dreta i deixem un nou camí, no massa marcat, també a la dreta. Pocs metres després deixem un nou camí que baixa per la dreta.

Passem per un tram des d'on podem gaudir d'una àmplia panoràmica del massís del Montseny i de la vall de la Tordera. Al fons es veu el turó del castell de Montsoriu.

0.02 1.56 8.9

Arribem al coll Negre o d'en Ginestar (480 m). A l'esquerra deixem un camí que puja

amb l'entrada vorejada per dos pilons; és el camí que seguïem abans de trobar el GR-5.

Pocs metres més enllà, per la dreta se'ns separa la pista d'accés a can Ginestar.

Compte : En aquest punt hem d'abandonar l'ampla pista per tal de seguir un camí que baixa vers l'esquerra. Travessem un camí transversal i continuem rectes.

A l'esquerra ens queda la vall del sot Gran o d'en Cases; el camí és herbós i planeja.

Més endavant passem per entremig d'alzines; baixem.

Deixem un camí molt herbós a la dreta; baixem fent revolts.

A la dreta queda l'accés a un camp. Baix, a l'esquerra, es veu la masia de can Cases.

0.11 2.07

Travessem un camí transversal, planer i una mica difós.

A la dreta deixem una mena d'escala feta de taulons que permet accedir als camps que queden a un nivell superior.

0.02 2.09

Travessem el camí planer que es dirigeix a la masia de can Cases que es veu a l'esquerra (400 m). Continuem baixant.

0.07 2.16

Per l'esquerra se'ns uneix un camí.

Ens apropem al llit del torrent fins arribar al seu nivell; passem un tram de camí envaït per les aigües.

0.11 2.27

Deixem un trencall a l'esquerra que travessa el torrent a gual i s'enfila per l'altra banda. Nosaltres seguim endavant, pel costat del torrent, aigües avall.

0.06 2.33

Per la dreta se'ns uneix un camí embrossat; el llit del torrent ara queda una mica allunyat.

0.03 2.36

Travessem un rec d'aigua cobert; per la dreta pot veure's com continua el seu curs descobert.

0.01 2.37

Ens hem apropiat novament al torrent i el travessem a gual.

A la dreta, sobre el torrent, hi ha l'arc d'un petit pont per a un rec i més enllà es veu una mena de dipòsit.

Mica en mica la vall del sot Gran es va eixamplant i el camí se separa del llit del torrent. Comencem a trobar camps i més enllà es veuen edificacions.

0.08 2.45

Arribem a les envistes d'una granja; el camí fa un revolt cap a la dreta i puja. A l'esquerra, a un nivell superior, queda un petit embassament d'aigua.

Immediatament trobem una bifurcació; hem d'anar per la branca de la dreta que passa per entremig de les edificacions de la granja. A l'esquerra hi ha unes naus i a la dreta uns coberts.

Més enllà, a la dreta, a ran del camí, queda una petita bassa.

Poc després se'ns uneix un camí que baixa per l'esquerra. Enfront, un xic elevada, veiem la gran masia blanca de can Xifré. El camí va vorejant els camps que queden a la dreta.

0.05 2.50 13.0

El camí fa un revolt vers l'esquerra i ens mena a sota mateix de can Riera de Vilardell (240 m); pugem passant a frec de la casa i desemboquem al seu camí d'accés.

Compte : Si seguíssim el camí d'accés vers la dreta ens menaria, en uns sis minuts, a l'ampla pista que puja cap a Sant Martí; nosaltres però, **l'hem de travessar i continuar per un camí que s'enfila cap a la dreta per l'altra banda.**

Nota.- A partir d'aquest punt hi ha un tram que per raons tècniques no vàrem poder seguir, però que sabem que finalment desemboca a la pista que baixa cap a Sant Celoni.

Aquest tram té una longitud inferior a 1.7 km i un temps de recorregut de l'ordre de 20 min.

0.20 3.10 14.7

Desemboquem al bell mig d'un revolt d'una ampla pista; és la que puja des de Sant Celoni cap a Sant Martí. Enfront, a l'altra banda de la pista, hi ha uns rètols indicadors de can Xifré i can Riera de Vilardell. Hem de seguir la pista cap a l'esquerra baixant; a la dreta queda un camí amb el seu accés barrat per una cadena.

A la dreta se'ns ofereix novament la panoràmica del Montseny.

Se'ns uneix un camí que puja per la dreta.

0.07 3.17

Arribem en una cruïlla; a la dreta deixem un trencall que baixa pel costat del rètol indicador de Sant Martí i per l'esquerra se'ns uneix un camí que baixa. La pista continua endavant vorejant la tanca d'una finca que queda a l'esquerra.

Fem un revolt cap a la dreta. A l'altra vessant del sot d'en Coll es veuen les cases de la urbanització del mateix nom.

Per l'esquerra se'ns uneix un camí que puja. Comencem a vorejar tanques de finques, de moment només per l'esquerra i més endavant a banda i banda.

0.06 3.23

A l'esquerra deixem l'entrada a Can Batlle (180 m), que és la seu de la Granja Escola del Montnegre. Seguim baixant per entremig de les finques de la urbanització de can Batlle.

0.02 3.25

Arribem en una cruïlla; rebutgem el camí de la dreta que va cap al Club de Tennis del Montnegre i també el de l'esquerra, seguim endavant.

0.03 3.28

Trobem una bifurcació; la branca de la dreta puja cap a Sant Llorenç de Vilardell. Nosaltres hem d'anar per la de l'esquerra.

La pista baixa per un tram enclotat per entremig de talussos. Més enllà tornem a vorejar finques.

0.06 3.34

Per la dreta se'ns uneix un carrer encimentat.

0.04 3.38 16.5

Deixem un camí que baixa cap a la dreta i arribem al pont que ens permetrà creuar l'autopista i la Tordera.

Després de passar el pont, la pista travessa una zona industrial; a l'esquerra hi ha la gran empresa Manhusa.

0.05 3.43

Travessem la pista d'accés a la Manhusa i continuem rectes. Passem per davant de la caserna dels bombers.

0.02

3.45

Arribem a la carretera comarcal de Granollers a Maçanet, la travessem i continuem per un carrer asfaltat seguint la mateixa direcció que portàvem; és l'antiga carretera de Gualba. A l'esquerra hi ha un edifici industrial amb la façana decorada. A la dreta, més enllà dels camps, veiem el cementiri.

Deixem el carrer d'accés al cementiri a la dreta i girem vers l'esquerra per tal de passar el pont que creua la riera de Pertegàs. A la dreta podem veure el pont del ferrocarril.

Passat el pont deixem un carrer a l'esquerra.

0.07

3.52

Girem cap a la dreta per passar per sota de la via del ferrocarril; abans d'entrar dins del túnel deixem un camí a l'esquerra. Un cop a l'altra banda ens trobem amb el carrer Jaume I, el seguim vers l'esquerra paral·lels a la via.

0.02

3.54

17.8

Arribem a la plaça de Rafael Ferrer (155 m) on hi ha la capella de Sant Ponç; ací finalitzem l'etapa d'avui.

=====

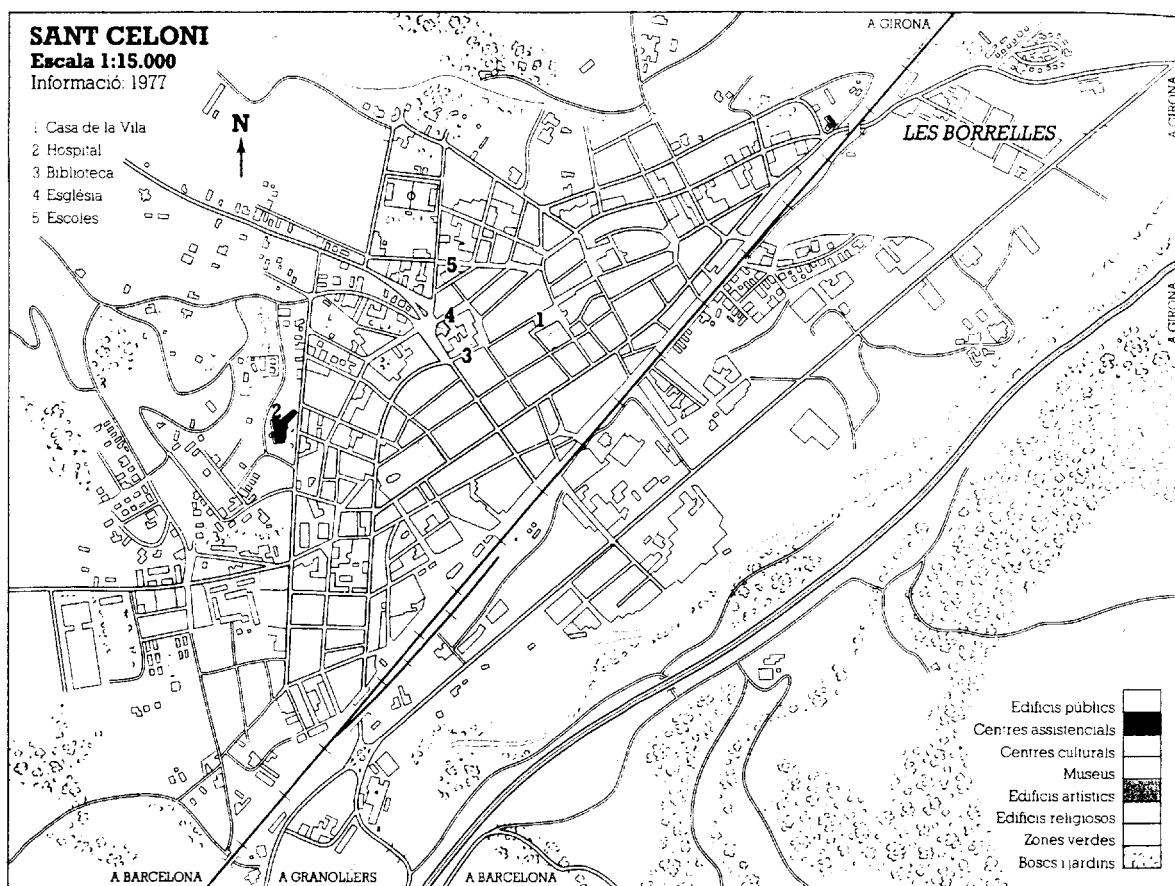
SANT CELONI

El terme municipal de Sant Celoni, de 65.44 km², es troba a l'extrem de llevant del Vallès Oriental, en contacte amb la Selva i el Maresme, centrat per la vall mitjana de la Tordera, al sector que separa els massissos del Montseny, al nord, i de la serra del Montnegre, al sud, abruptes i coberts d'una rica cobertura vegetal arbòria, secularment aprofitada, i que converteixen aquest sector de la vall i la rodalia en una subcomarca natural, el Baix Montseny, prou diferenciada del relleu pla i ondulat del Vallès.

Comprèn la vila de Sant Celoni, cap del municipi i mercat d'una àrea que va des de la vall de la riera d'Arbúcies fins a la conca alta de la Tordera, el poble i centre industrial de la Batllòria i els agregats de caràcter rural d'Olzinelles, Vilardell, Montnegre, Fuirosos i Pertegàs i bon nombre de masies esparses.

Les altituds màximes del terme s'assoleixen al sector del Montnegre, dins la Serralada Litoral : el Prat Perelló (704 m), Montnegre de Ponent (759 m), el turó d'en Vives (754 m), el Turó Gros (757 m), Montnegre de Llevant (726 m) i el pla de les Barqueres (701 m), cims que marquen la línia divisòria amb el terme de Sant Iscle de Vallalta del Maresme.

La vall de la Tordera ressegueix la falla del peu de la serra del Montnegre que separa la Depressió Pre-litoral i diverses rieres que devallen dels sectors més alts marquen pregonas fondalades en el relleu : riera d'Olzinelles o de Vilardell, de Terrades i de Fuirosos, per l'esquerra. De la banda del Montseny conflueixen a la Tordera, dins del terme, la riera de Pertegàs, el sot de Telleda i la riera de Gualba.

El municipi té una bona xarxa de comunicacions que han afavorit el seu desenvolupament demogràfic, industrial i econòmic. La línia del ferrocarril de Barcelona a Portbou, que en aquest sector segueix la vall de la Tordera, arribà el 1860. També hi passa la carretera comarcal de Granollers a Maçanet, paral·lela a la línia del tren que enllaça amb la N-II al nord de la vila. Però la via que ha tingut més incidència en la vida de la població ha estat sens dubte la moderna autopista A-7 de Barcelona a la Jonquera (1970), que segueix el riu pel marge dret, servida per la sortida número 5.

El terme de Sant Celoni limita amb els municipis de Sant Iscle i Sant Cebrià de Vallalta (S) i de la Tordera (SE), del Maresme; amb el de Fogars de Tordera (NE), Sant Feliu de Buixalleu i Riells (N), de la Selva i amb els de Gualba (N), Campins (N), Fogars de Montclús (NW), Santa Maria de Palautordera (W), Vilalba Sasserra (SW) i Vallgorguina (S), del mateix Vallès Oriental.

La zona forestal ocupa 4000 ha (un 61.1% del terme) i ha estat una de les fonts de riquesa tradicional. Les rouredes es troben en regressió per excés d'explotació i només resten alguns boscs a l'oest de les crestes més elevades de la serra del Montnegre, entre els 600 i 750 m (Turó Gros); són molt abundants els alzinars i les sureres que han donat feina a talladors, carboners, feixinaires, carreters, peladors, rodeters, i a les parts més altes, prop de les rouredes, han tingut també importància els boscs de perxades de castanyers. La regressió de la vinya ha afavorit l'expansió de les pinedes i brolles amb vestigis d'alzinars, que ocupen molts vessants assolats; ens els sectors de pinedes té també tradició la instal·lació de ruscs per a mel, per la seva riquesa en romaní.

Però les activitats econòmiques tradicionals, agrícola, ramadera i l'explotació forestal, han anat perdent importància davant del creixement industrial, que ha absorbit una bona part de la mà d'obra agrícola del municipi i dels de l'entorn, a més de provocar una onada immi-

gratòria. Treballen en el sector industrial unes 3000 persones (sense comptar la construcció), de les quals unes 2700 resideixen al terme i representen un 58.6% de la seva població activa (amb els actius a la construcció, unes 580 persones, el percentatge ultrapassa el 71%). Les principals empreses són INACSA (Indústria d'Acetat de Celulosa), amb 360 treballadors i MANHUSA (Manufactura d'Hules), amb 635.

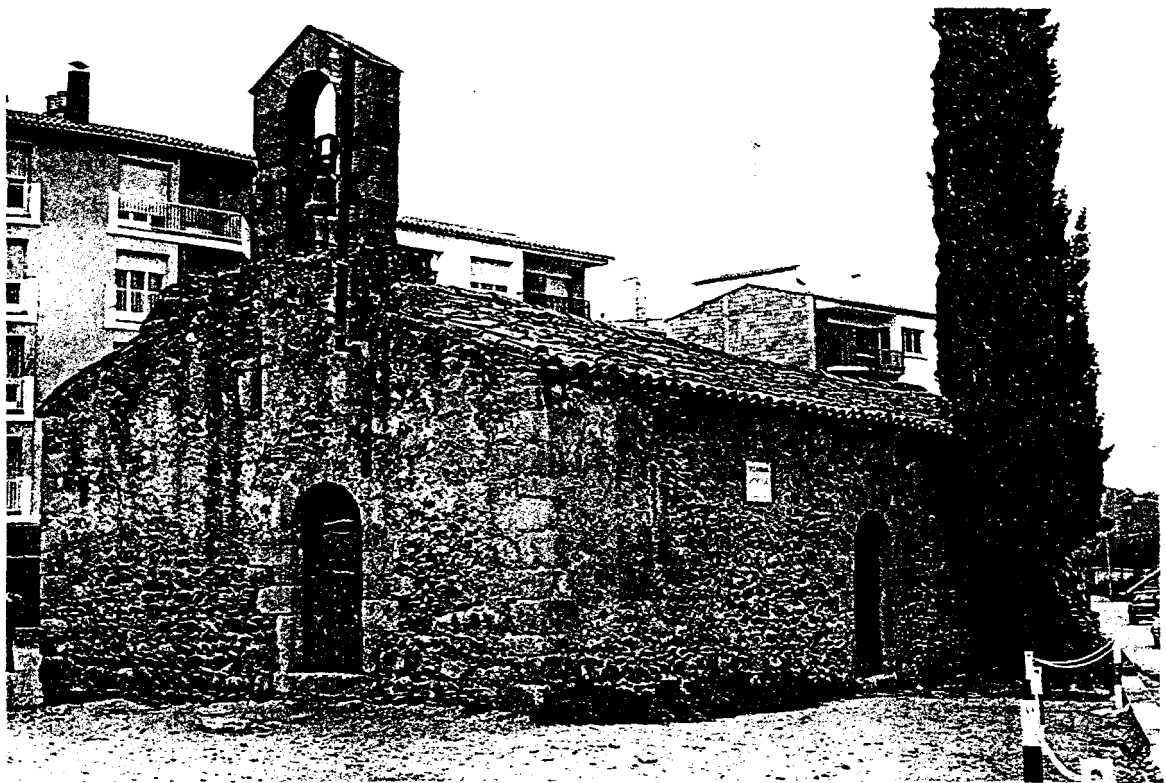

El mercat setmanal del dimecres continua aplegant gent de la rodalia, però ha anat canviant el caire de mercat de bestiar que tenia fonamentalment fins al predomini actual de la venda de fruites, verdures i articles de confecció, servit per comerciants de fora de la vila. Aquest mercat, esmentat des del 1157, afavorí des dels temps medievals un cens de població relativament alt. A l'inici del segle XIII la vila tenia 72 focs (que suposava una població, amb clergues i hospitalers, de més de 400 h) i a mitjan segle XIV comptava amb 177 focs (uns 900 h). A principis del segle XIX féu un salt, el 1860 havia assolit 2445 h i després el creixement continuà, però, a un ritme més lent. A partir del decenni dels cinquanta una forta immigració marcà un creixement espectacular : 6764 h el 1960, 9297 h el 1970 i 11929 h el 1981. La població es concentra sobretot a la vila de Sant Celoni (91.7%) i de les altres entitats que inclou el municipi només té un cert pes demogràfic la Batllòria.

El primer lloc esmentat en el terme és el de Pertegàs, documentat el 984 i el 990, on hi hagué la primitiva església i parròquia de Sant Martí de Pertegàs. Aquesta parròquia rural,

situada a la dreta de la riera de Pertegàs resultà aviat insuficient i fou refeta i consagrada el 1106 pel bisbe Berenguer. Fou ampliada i reformada de nou al segle XIV (les obres s'acabaren el 1369), però després de perdre la parroquialitat (1703) a favor de l'església bastida dins de la vila s'anà arruïnant i arribà a perdre l'advocació de Sant Martí. Es trobava molt destruïda a mitjan segle XIX i fou bastida després, aprofitant-ne algunes parets, una capella sota l'advocació de Sant Erasme, com ara es coneguda. Al seu costat es dreça el magnífic edifici de la Rectoria Vella, notable exemplar de gòtic civil.

La vila de Sant Celoni es troba a 155 m d'altitud, a l'interfluvi de la Tordera i la riera de Pertegàs, a l'extrem de ponent del seu terme, dominada al nord-oest per la muntanya i santuari del Puig de Bellver. Sorgí al voltant de la petita capella de Sant Celoni (de la qual resten vestigis de l'absis i una part d'un mur) que donava a l'actual placeta de l'Estudi (entre les carrers Major i dels Valls), que Guillem Humbert de Sesagudes i la seva muller donaren al monestir de Santa Maria de l'Estany, el 1088 perquè s'hi fundés un petit priorat o pabordia, la pabordia de Sant Celoni.

La situació òptima de l'església, a mig camí de Barcelona a Girona, prop de l'antiga Via Augusta i l'*Strata Francisca*, afavorí la formació d'un burg o nucli fortificat dins dels dominis dels Cabrera, que cediren el domini del lloc a l'orde militar dels Hospitalers el 1151 (que perdurà fins el 1405) i que establiren la seva comanda de Sant Celoni el 1319. El camí ral primitiu formà l'eix des del portal Major al portal de Girona, i davant del primer va créixer un raval fora murs o vila nova, amb plaça porticada (Plaça Major) on se celebrava el mercat que abans es feia a la plaça del Costell (ara del Bestiar), intramurs. Hi havia un pou públic davant la casa dels Hospitalers i també dins la vila un hospital de malalts pobres amb una capella dedicada a Sant Antoni. Extramurs hi havia l'hospital de mesells o llebrosos de Sant Nicolau de Sant Celoni, amb una petita església romànica de transició al gòtic que encara es conserva (restaurada el 1840 i el 1952), d'una nau, absis semicircular, obra dels segles XIII-XIV, coneguda des del segle XIX amb l'advocació de Sant Ponç. El pont gòtic sobre la Tordera bastit a la fi del segle XIII fou enderrocat a la Guerra del Francès (en resta una arcada).

L'església parroquial actual fou consagrada el 1703. La planta és rectangular, d'una sola nau dividida en sis trams amb llunetes, absis octagonal i deu capelles petites al costat de la nau; la façana és una notable mostra de barroc tardà, amb un portal coronat per una fornícula adornada amb la imatge del sant patró (recent), i fou acabada el 1753. El magnífic esgrafi de la façana en forma de retaule i d'estil renaixentista, d'autor desconegut, fou acabat el 1762; els motius són al·legories, una balustrada central, els sants Celoni i Ermenter i d'altres temes (fou restaurat el 1967).

El nucli antic manté el carrer Major com a eix principal, seguit per altres carrers paral·lels, que el configuren com una xarxa octagonal, d'il·les generalment allargades. A la plaça de la Vila hi ha uns quants edificis notables, la mateixa Casa de la Vila, Can Ramis i l'Hospital Suís.

El santuari del Puig de Bellver s'alça en un turó, a 224 m d'altitud, a l'oest de la vila, dominant una àmplia panoràmica sobre les valls de la Tordera i de la riera de Pertegàs. Conegut des del 1537, regentat per caputxins en 1582-1618, fou totalment reedificat en 1919-35 i després de la destrucció del 1936 fou reconstruït. L'obelisc situat a la vora de la capella és obra de Joan Bergós (1962).

=====

=====

BIBLIOGRAFIA

- ## Gran Geografia Comarcal de Catalunya.
Volum 6. El Vallès i el Maresme.
Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona. (1ª Edició, 1981).
 - ## Gran Enciclopèdia Catalana.
Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona. (1ª Edició, 1969).
 - ## Això és Catalunya. Guia del Patrimoni Arquitectònic.
Departament de Cultura de la Generalitat.
Editorial Plaza i Janés. Barcelona. (1ª Edició, 1988).
 - ## El Montnegre. Guia cartogràfica.
Salvador Llobet.
Editorial Alpina. Granollers. (1977).
- Cartografia escala 1:25.000

Agustí Poch

Abril 1991

